

INFORMACJE SYGNALNE O GOSPODARCE REGIONALNEJ maj 2020

Na podstawie danych GUS, WUP i UM Katowice –
z komentarzami zespołu eksperckiego Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

Członek Śląskiego Forum Ekspertów:

dr hab. Robert Tomanek, prof. UE
Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Zespół ekspercki Uniwersytetu Ekonomicznego w składzie:

dr hab. Jan Acedański
dr Marcin Baron (koordynator)
dr Piotr Dąbrowski
dr Bartłomiej Gabryś
dr Piotr Gibas
dr hab. Tomasz Ingram, prof. UE
dr Grzegorz Krawczyk
dr hab. Robert Wolny, prof. UE

ŚLĄSKIE
=ORUM
EKSPER
TÓW=

Kluczowe spostrzeżenia

- Dostępne, aktualne dane gromadzone w systemie publicznym pokazują znaczny spadek nastrojów oraz symptomy istotnych zmian na rynku pracy. Obecnie jednak nie wszystkie tendencje są jeszcze w pełnej skali widoczne w danych. Te ponadto często obejmują wyłącznie podmioty zatrudniające powyżej 9 pracowników – to zawęża pole analizy i nie pozwala na uzyskanie w miarę kompletnego obrazu faktycznej sytuacji w gospodarce.
- Analiza danych bieżących nie pozwala na jednoznaczną interpretację aktualnego stanu gospodarki i jej perspektyw. Duża część obecnych trudności znajdzie odzwierciedlenie dopiero w danych za przyszłe okresy. Na przykład wzrostu bezrobocia należy spodziewać się dopiero w perspektywie nadchodzących miesięcy. W tak krótkim okresie analizy nie można również zakładać, że dotychczasowe zmiany wywołane bardzo gwałtownym szokiem dla gospodarki są podstawą do wnioskowania o dynamice zmian w przyszłości. To, że poziom wybranego wskaźnika gwałtownie spadł lub wzrósł w ostatnim miesiącu nie oznacza, że dynamika ta zostanie utrzymana przez dłuższy czas.
- Wdrażanie kolejnych etapów tarczy antykryzysowej częściowo redukuje, ale też bez wątpienia odsuwa w czasie niekorzystne zjawiska ekonomiczne (bankructwa, przyrost bezrobocia).
- W bieżącej fazie pandemii przedsiębiorcy walczą o przetrwanie i za wszelką cenę próbują nie oddawać swoich udziałów w rynku silniejszym konkurentom. Jednocześnie przedsiębiorcy ci funkcjonują w warunkach zaburzonych łańcuchów dostaw i rosnących kosztów funkcjonowania. Ponadto w większości branż odmrażanych, zaostrzone rygory sanitarne przekładają się na mniejsze możliwości generowania przychodów, co niekorzystnie wpływa na możliwości pokrycia kosztów stałych. Zachwiane zostały więc fundamenty mikroekonomiczne działalności gospodarczej.
- Dominują wobec tego postawy wyczekiwania, co do kierunku i tempa odmrażania gospodarki; a także co do zachowań konsumentów – zmienionych w czasie najintensywniejszej izolacji.
- Istnieją obawy, czy ewentualna druga fala pandemii nie zniszczy z trudem wypracowywanego procesu odbudowywania gospodarki.

Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw

- Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w regionie wzrosło m/m od stycznia do lutego 2020 r. podobnie jak miało to miejsce w 2019 r. Od marca br. sytuacja uległa zmianie. Zatrudnienie zaczęło spadać; podczas gdy w 2019 r. w tym okresie rosło i stabilizowało się.
- W styczniu i lutym 2020 r. zatrudnienie było wyższe niż w analogicznych okresach 2019 r. Jednak już w marcu br. spadło poniżej poziomu notowanego w I-IV 2019 r.
- Saldo zatrudnienia w okresie II-IV 2020 r. wynosi -32,3 tys. osób (-4%).
- Nie można jednoznacznie określić, za jaką część tego spadku odpowiadają procesy związane z pandemią. Np. w okresie II-IV 2020 r. zatrudnienie w górnictwie i wydobywaniu spadło o 3,8 tys. osób (od początku 2020 r. spadło o 4,1 tys. osób) – co niekoniecznie musi mieć związek z pandemią (mimo tego, że w górnictwie ograniczono rotację pracowników ze względów epidemiologicznych).

	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w tys. osób)	793,5	795,2	789,2	762,9
poprzedni miesiąc=100	100,6	100,2	99,2	96,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	100,3	100,3	99,2	95,9

Bezrobotni zarejestrowani

→ Niewspółmiernie wzrosła liczba osób objętych zgłoszeniami zwolnień grupowych dokonywanymi przez pracodawców. Dane za I-IV 2020 r. zbliżają się do wartości za cały poprzedzający rok.

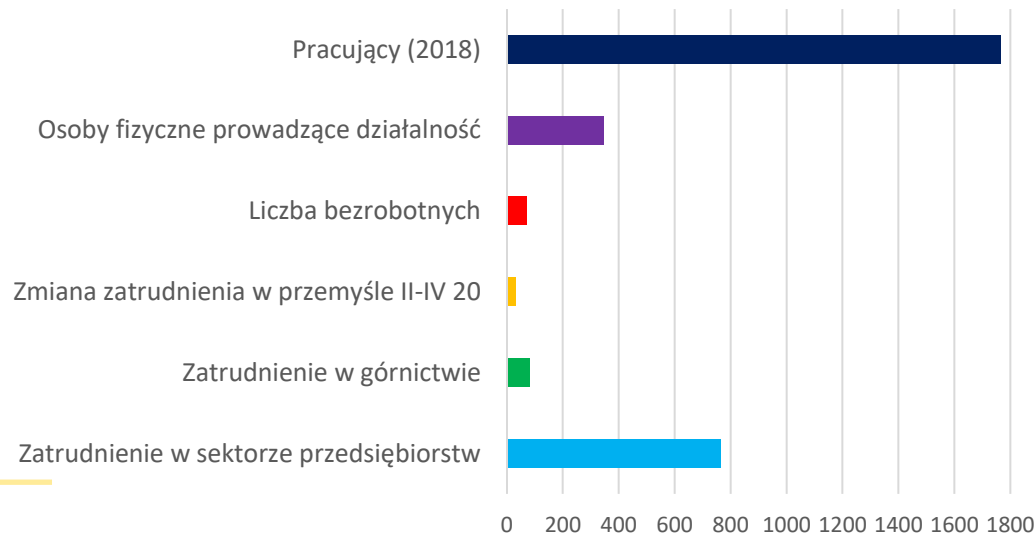
	2019 zakłady zgłaszające zwolnienia grupowe	2019 liczba osób zagrożonych zwolnieniem	III 2020	IV 2020
styczeń	7	27	8	106
luty	9	244	8	370
marzec	4	77	19	1 075
kwiecień	5	127	29	485*
maj	4	24		
czerwiec	3	197		
lipiec	4	258		
sierpień	9	485		
wrzesień	14	113		
październik	5	163		
listopad	9	451		
grudzień	2	15		
razem	x	2 181	x	2 036

Kolumna "zakłady" nie sumuje się, gdyż ten sam podmiot gospodarczy w całym województwie może wystąpić kilkakrotnie.

* Dane szacunkowe pozyskane z powiatowych urzędów pracy

Kwestia skali – czyli o czym nie mówią dane

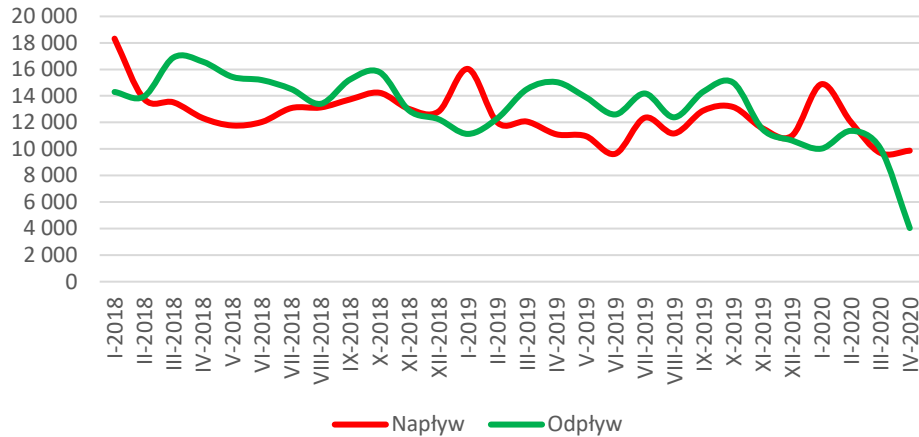
- **Analizując napływające dane warto zwrócić uwagę na skalę zjawisk. Dane o zatrudnieniu w sektorze przedsiębiorstw dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. O tej grupie wiadomo, że spadek zatrudnienia II-IV 2020 r. wyniósł w niej ponad 32 tys. osób – co stanowi np. ok. 40% liczby zatrudnionych w górnictwie lub ok. 45% liczby zarejestrowanych bezrobotnych.**
- **Jednocześnie należy mieć świadomość, że w regionie nieomalże 350 tys. osób prowadzi działalność gospodarczą o różnej skali (w tym wielu jest samozatrudnionych i liczne są firmy zatrudniające poniżej 9 osób). Ponadto szacunki GUS wskazują, iż w 2018 r. na terenie województwa śląskiego pracowało ponad 1,76 mln osób (ta liczba obejmuje m.in. nieklasyfikowanych we wcześniejszych kategoriach pracowników administracji lub rolników). Zmiany zatrudnienia w tych grupach nie są monitorowane z taką dokładnością i częstotliwością jak w grupie zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw powyżej 9 osób.**

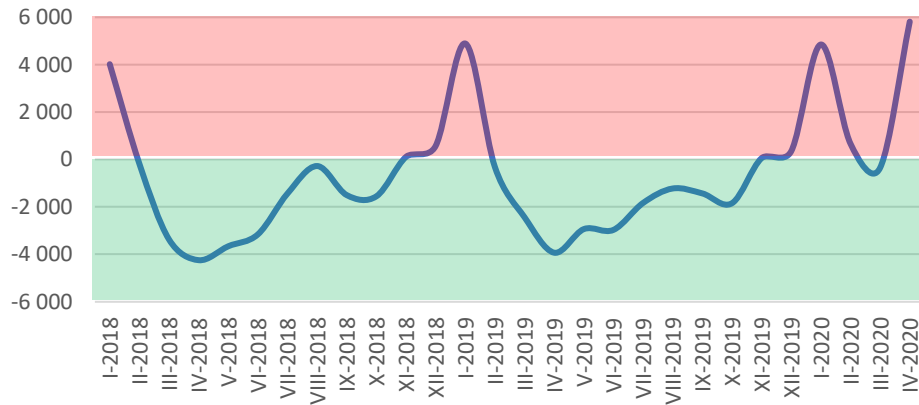
→ **W praktyce oznacza to, że z posiadanych danych nie można wnioskować o faktycznej skali negatywnych zjawisk dotyczących wykonywania pracy, a co za tym idzie możliwości zapewnienia bieżącego dochodu wśród mieszkańców regionu.**

Bezrobotni zarejestrowani

Napływ i odpływ bezrobotnych

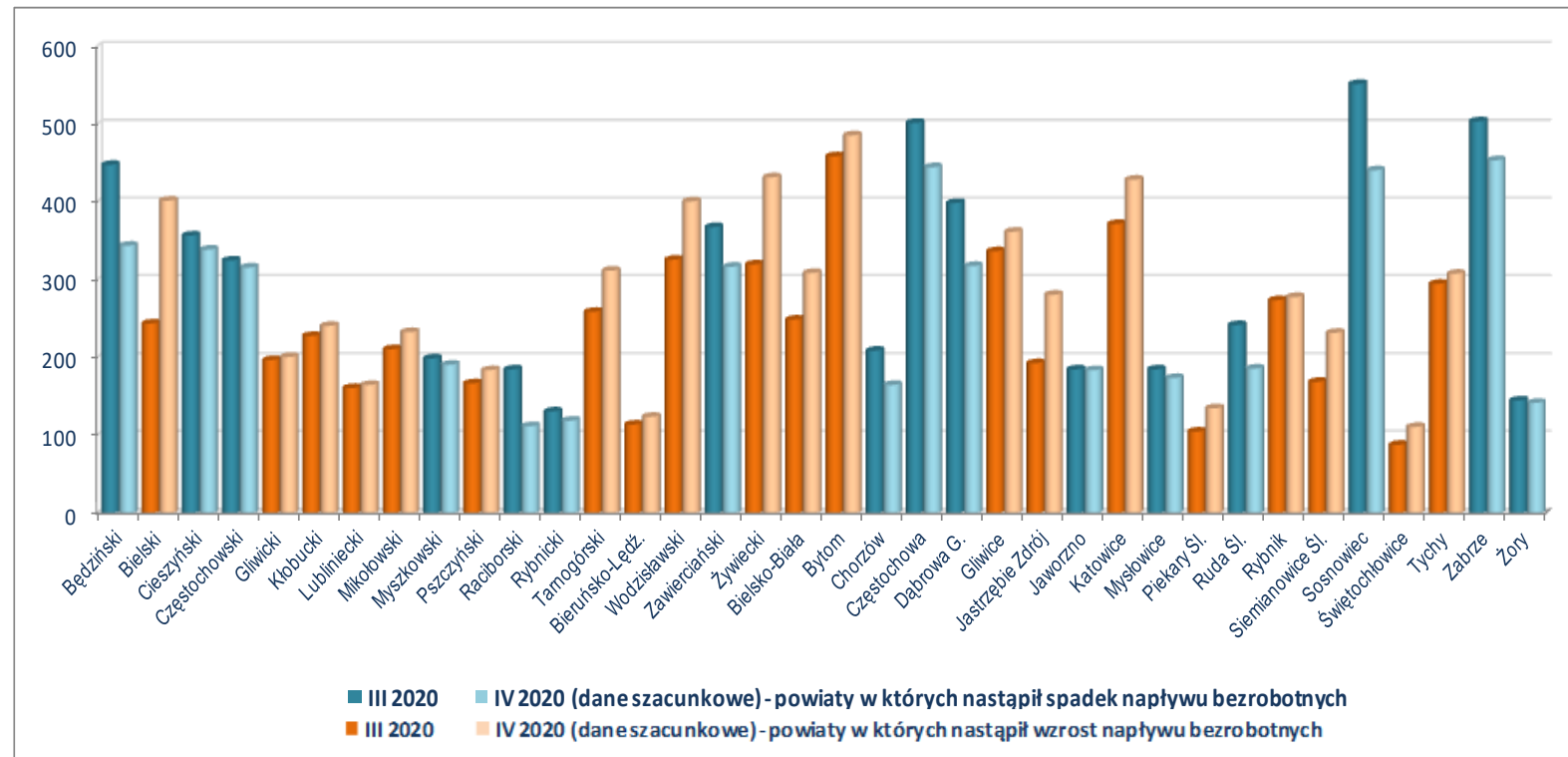
Saldo napływu i odpływu bezrobotnych

- Charakterystyka napływu i odpływu do grupy zarejestrowanych bezrobotnych w III-IV 2020 r. nie powiela wzorca z lat 2019 i 2018.
- O ile na IV 2020 nie ujawniła się znacząca dysproporcja w napływie, o tyle radykalnie zmalał odpływ z grupy zarejestrowanych bezrobotnych.
- Odwrócony został wczesnowiosenny trend dominacji odpływów nad napływami, związany z sezonowością prac w niektórych zawodach. Luka z tym związana (wzrost bezrobocia) prawdopodobnie nie zostanie zapełniona mimo stopniowego odmrażania gospodarki, ze względu na przemijanie sezonów.
- O ile w I 2020 r. napływ o nieomalże 4900 osób większy niż odpływ był zjawiskiem normalnym w odniesieniu do lat 2019 i 2018, to saldo w IV 2020 r. (5825 osób) jest najwyższe w analizowanym okresie i anormalne. Mając na uwadze, że w III 2020 r. w regionie było zarejestrowanych 71,7 tys. bezrobotnych, saldo to nie jest marginalne.
- W I-IV 2020 r. przewaga napływu do grupy bezrobotnych nad odpływem wyniosła +11013 osób, podczas gdy w analogicznych okresach lat wcześniejszych nad napływami dominowały odpływy: -1775 osób w 2019 r. i -3757 osób w 2018 r.

Bezrobotni zarejestrowani

- Według danych szacunkowych powiatowych urzędów pracy w 20 powiatach województwa śląskiego wystąpi wzrost liczby rejestrujących się bezrobotnych w stosunku do marca br. Trudno jednak wskazać wzorzec powodów, według którego pewne powiaty odnotowują wzrosty.
- Warto jednocześnie zwrócić uwagę, iż spadki często odnotowywane są w powiatach, które i tak mają wysokie poziomy napływu bezrobotnych względem tych, w których poziomy te rosną (por. np. podobne pod względem liczby ludności pary miast Zabrze i Gliwice; Dąbrowa Górnicza i Tychy).

Branże dotknięte skutkami pandemii

- Struktura branż, które wnioskami o dofinansowanie w ramach FGŚP potwierdzają wystąpienie problemów w związku z pandemią nie jest zaskakująca.
- Jest ona z jednej strony pochodną struktury gospodarki regionalnej (duża liczba wniosków płynie od grup, które są liczne w regionie).
- Z drugiej strony odzwierciedla efekt dwóch negatywnych (dla regionu o dużej populacji i silnej orientacji eksportowej) uwarunkowań zewnętrznych, tj. radykalnego spowolnienia w globalnych łańcuchach produkcji oraz zamrożenia działalności wybranych branż (np. usług czy gastronomii).

Przedsiębiorcy składający wnioski o dofinansowanie w ramach FGŚP (według sekcji PKD)		
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	450	24,77%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	367	20,20%
Sekcja I - Dz. zw. z zakwaterowaniem i usł. gastronomiczn.	220	12,11%
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa	175	9,63%
Sekcja M - Dz. profesjonalna, naukowa i techniczna	120	6,60%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	100	5,50%
Sekcja F - Budownictwo	91	5,01%
Sekcja N - Dz. w zak. usług administracyjnych i wspierająca	66	3,63%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	58	3,19%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	47	2,59%
Sekcja P - Edukacja	34	1,87%
Sekcja R - Dz. związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	28	1,54%
Sekcja L - Dz. związana z obsługą rynku nieruchomości	27	1,49%
Sekcja K - Dz. finansowa i ubezpieczeniowa	21	1,16%
Sekcja E - Dostawa wody; gosp. ściekami, rekultywacja	7	0,39%
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4	0,22%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	1	0,06%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię...	1	0,06%

Oferty pracy

- Wg danych GUS liczba ofert pracy zgłoszonych w III 2020 r. (8415) była najniższa od początku 2019 r. Była mniejsza od liczby ofert zgłoszonych w XI 2019 r. (po okresie prac sezonowych) o 1489.
- Powoduje to zmianę dotychczasowej tendencji, gdzie na jedną ofertę pracy przypadało zazwyczaj, wg danych GUS, 5-7 bezrobotnych, podczas gdy w III 2020 r. relacja ta doszła do poziomu równego 10.
- Dane WUP sygnalizują natomiast możliwy trend spadkowy w liczbie staży – co, jeśli zostanie potwierdzone w kolejnych miesiącach, szczególnie dotknie osoby, które nie dysponują doświadczeniem zawodowym.
- Załamanie liczby nowych ofert pracy można postrzegać jako efekt ograniczenia działalności przedsiębiorców, ale też jako próbę asekuracji przez redukowanie (lub hamowanie wzrostu) kosztów osobowych w warunkach panującej niepewności.

Koniunktura, a rynek pracy w regionie

- Porównanie sektorowych wskaźników koniunktury za IV 2020 r. wskazuje, że w perspektywie kilku najbliższych miesięcy wzrost stopy bezrobocia w województwie śląskim nie powinien znacząco odbiegać od zmian ogólnopolskich.
- Jednak wskaźniki koniunktury za IV 2020 r. nie biorą pod uwagę przedłużającej się w V 2020 r. zwiększonej liczby wykrywanych przypadków zachorowań w województwie śląskim.
- Wskaźniki sektorowe koniunktury dla województw obejmują następujące sekcje PKD: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, przetwórstwo przemysłowe, usługi transportowe, usługi gastronomiczne i hotelarskie oraz usługi w zakresie informacji i komunikacji. Nie obejmują m.in. administracji publicznej, edukacji i opieki zdrowotnej, choć można się spodziewać, że tu sytuacja również nie powinna odbiegać od sytuacji ogólnopolskiej.

Porównano wskaźniki koniunktury publikowane przez GUS za IV 2020 r. dla województwa śląskiego w poszczególnych branżach z ich odpowiednikami dla całej Polski, koncentrując się na dwóch obszarach: przewidywanej sytuacji na rynku pracy oraz ogólnym wskaźniku koniunktury.

Analizowane branże obejmowały około 50% wszystkich osób pracujących w regionie.

Biorąc pod uwagę różnice w strukturze zatrudnienia pomiędzy województwem śląskim a całą Polską, uśrednione wskaźniki są bardzo podobne.

Sugeruje to, że wzrost bezrobocia w perspektywie kilku najbliższych miesięcy w regionie powinien być podobny do wzrostów, które będą obserwowane w skali ogólnopolskiej.

Inne obserwacje dotyczące rynku pracy

- **Niekorzystny obraz rynku pracy będzie prawdopodobnie pogarszał się w kolejnych miesiącach, w których pracodawcy odczuwali będą skutki spowolnienia gospodarczego i doregulowywali strukturę zatrudnienia do bieżącej sytuacji oraz zmniejszających się możliwości korzystania z oszczędności lub środków pomocowych (np. finansowania postojowego).**
- **Można przypuszczać, że przedsiębiorstwa w warunkach kryzysu, z jakim niewątpliwie mamy do czynienia, racjonalizując swoje decyzje w pierwszym okresie rozwiązują umowy o pracę z pracownikami zatrudnionymi na umowy cywilnoprawne lub pracownikami tymczasowymi, a osoby te nie trafiają od razu / nie trafiły jeszcze do rejestrów bezrobotnych. Ponadto powszechne są sygnały o zwolnieniach, których termin dopiero biegnie, więc w rejestrze bezrobotnych kolejne osoby pojawią się dopiero w V-VII 2020 r.**
- **Jednocześnie, przedsiębiorcy podejmują decyzje o redukcjach w ostateczności, wierząc, że kryzys minie i uda się utrzymać miejsca pracy. W połączeniu z umiarkowaną bazą zasobową polskich przedsiębiorstw (rezerwami finansowymi), może to skutkować przyszłym wpływem osób na rynek pracy (np. po dochowaniu okresów związanych z utrzymaniem zatrudnienia w związku z korzystaniem z tarczy antykryzysowej), co również znajdzie swoje odzwierciedlenie w statystykach urzędów pracy dopiero w perspektywie kilku miesięcy.**
- **Pełne skutki kryzysu wywołanego pandemią będą najprawdopodobniej widoczne z przynajmniej 3-6 miesięcznym opóźnieniem. Na tym etapie jest zbyt wcześnie, by wyciągać wiążące wnioski.**
- **Ewentualna druga fala zachorowań, spodziewana jesienią, bez wątpienia pogłębi negatywne tendencje na rynku pracy lub zatrzyma procesy jego odbudowy (o ile wystąpią w tak krótkim okresie).**

Produkcja sprzedana przemysłu

- Produkcja sprzedana przemysłu w okresie I-III 2020 r. była niższa niż w analogicznym okresie 2019 r. o 1,88 mld zł (ponad 3%), co prawdopodobnie jest pochodną wcześniejszego niż w Polsce spowolnienia procesów gospodarczych w krajach, do których wysyłane są produkty z województwa śląskiego.
- Radykalny spadek produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano w IV 2020 r. co spowodowane jest zarówno sytuacją globalną jak i na rynku wewnętrznym:
- produkcja sprzedana IV 2020 r. stanowi 59,77% produkcji sprzedanej IV 2019 r. (spadek o 8,28 mld zł),
 - produkcja sprzedana IV 2020 r. stanowi 64,81% produkcji sprzedanej III 2020 r. (spadek o 6,68 mld zł),
 - produkcja sprzedana I-IV 2020 r. stanowi 87,36% produkcji sprzedanej I-IV 2019 r. (spadek o 10,16 mld zł).

	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020
Produkcja sprzedana przemysłu w mln zł	18845,4	20117,6	18978,7	12301,2

Produkcja budowlano-montażowa

- Produkcja budowlano-montażowa w okresie I-IV 2020 r. wciąż jest wyższa niż w analogicznym okresie 2019 r., co wynika głównie z relatywnie niewielkiej elastyczności procesów inwestycyjnych.
- Niemniej w samym IV 2020 r. zauważalny jest już znaczący spadek w porównaniu do roku poprzedniego.

	IV 2020 analogiczny okres roku poprzedniego = 100	I–IV 2020 analogiczny okres roku poprzedniego = 100
Produkcja budowlano-montażowa ogółem	93,2	106,9
budowa budynków	90,8	101,5
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	99,0	121,5
roboty budowlane specjalistyczne	88,6	96,7

Sprzedaż detaliczna

- Wyniki sprzedaży detalicznej odzwierciedlają zachowania społeczne związane z sytuacją pandemii. Syndrom zakupów na zapas jest widoczny przede wszystkim w danych zbiorczych za I-IV, w których widoczne są znaczne wzrosty (w porównaniu z 2019 r.) w zakresie szeroko rozumianej żywności i dóbr pierwszej potrzeby.
- Sprzedaż żywności w IV 2020 r. była niższa niż w IV 2019 r. Jednak należy przyjąć, że szczyt gromadzenia zapasów w związku z pandemią miał miejsce w marcu br.; jednocześnie w 2020 r. mniej wystawnie obchodzono Wielkanoc, która w obu analizowanych latach przypadała w kwietniu.
- Znaczące spadki w zakresie: paliw, mebli, RTV, AGD, odzieży i obuwia są pochodną ograniczeń w handlu detalicznym.
- Wyraźny jest również spadek sprzedaży pojazdów, który szczególnie wyhamował po zakończeniu kampanii „przełomu rocznika”.

	IV 2020 analogiczny okres roku poprzedniego = 100	I-IV 2020 analogiczny okres roku poprzedniego = 100
Sprzedaż detaliczna ogółem	80,6	99,6
pojazdy samochodowe, motocykle, części	49,7	77,4
paliwa stałe, ciekłe i gazowe	59,6	87,6
żywność, napoje i wyroby tytoniowe	94,2	107,9
pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	118,3	153,0
farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	99,0	108,2
tekstylia, odzież, obuwie	27,6	61,3
meble, RTV, AGD	53,6	82,9
prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	103,1	107,0
pozostałe	65,8	94,5

Zachowania konsumentów

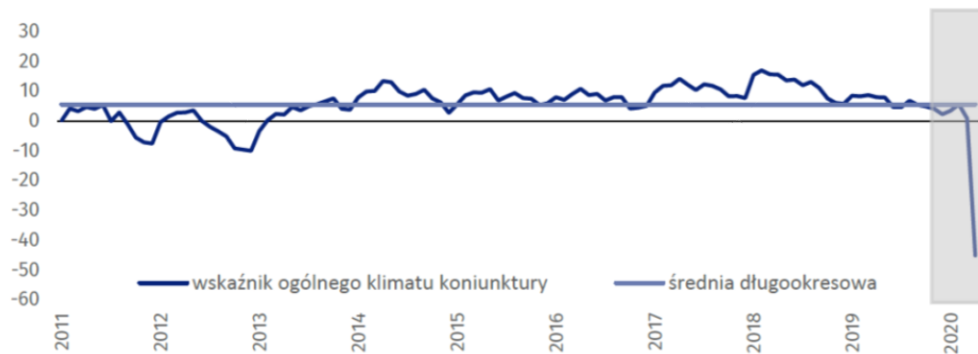
- Obecna sytuacja wpływa na zachowania rynkowe gospodarstw domowych:
- zmienia się model dokonywania zakupów, w tym dotychczasowe nawyki związane z:
 - częstotliwością i wielkością zakupów (rzadsze, ale większe zakupy) – może się utrzymać;
 - miejscem (odejście od zakupów stacjonarnych na rzecz zakupów wysyłkowych / zamawiania przez internet, telefon) – utrzyma się przynajmniej u części konsumentów;
 - rodzajem kupowanych produktów (refleksja nad własnymi zachowaniami nabywczymi; uświadomienie sobie zbędności dokonywania niektórych zakupów; mniejszy popyt duplikacyjny – niekupowanie kolejnych ubrań, butów itp.) – może się utrzymać;
 - zmniejsza się popyt konsumpcyjny (po fali zakupów na zapas), co warunkowane jest pogarszaniem się sytuacji finansowej gospodarstw domowych lub ostrożnością powodowaną zagrożeniem przyszłego spadku dochodów rozporządzalnych.
- Możliwe jest wystąpienie efektu rygla (utrzymania przez jakiś czas wielkości konsumpcji w gospodarstwach domowych pomimo spadku poziomu dochodu).

Koniunktura

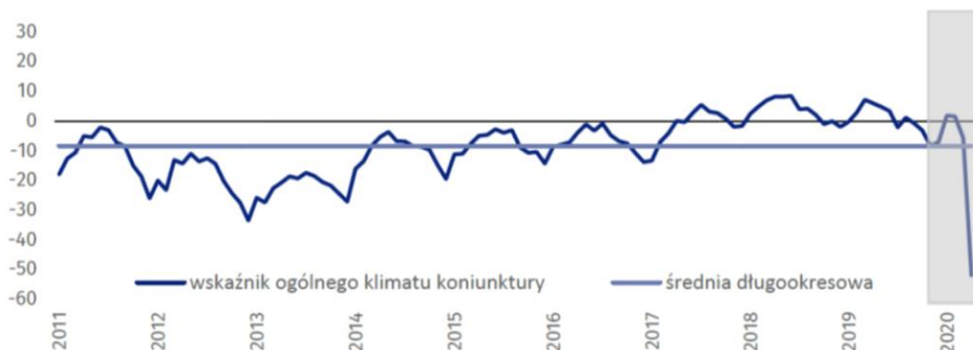
Przetwórstwo przemysłowe (wykres 1)

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtuje się na poziomie minus 45,1, tj. niższym niż w marcu br. (plus 0,9).

Budownictwo (wykres 2)

W bieżącym miesiącu wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtuje się na poziomie minus 51,9, tj. niższym niż przed miesiącem (minus 5,7).

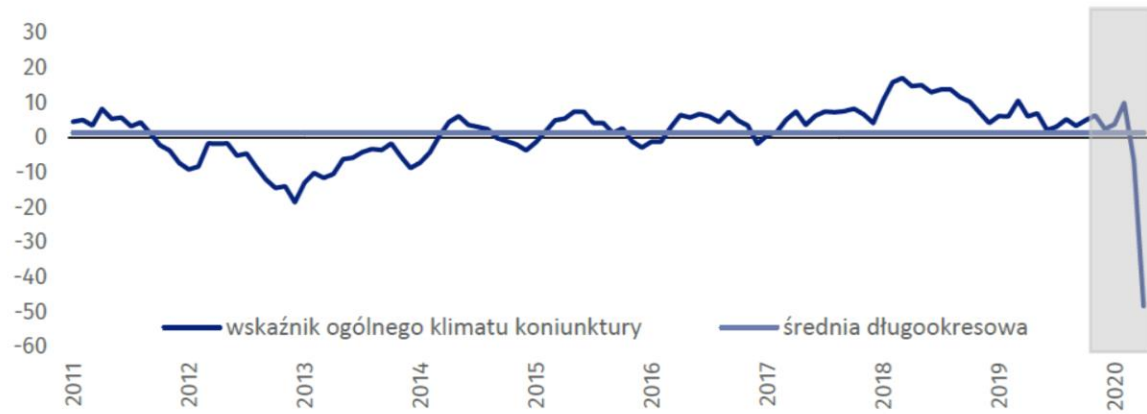

- We wszystkich badanych przez GUS branżach przedsiębiorcy w 1. dekadzie IV 2020 r. ocenili koniunkturę gorzej niż w III 2020 r.
- Największy spadek ocen w tym zakresie odnotowano w sekcji budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe. Najmniejsze pogorszenie ocen sygnalizują firmy z sekcji zakwaterowanie i gastronomia.
- Jednocześnie trzeba odnotować, że zakwaterowanie i gastronomia cechuje się generalnie dużą zmiennością wskaźnika, a ponadto w wyniku zamrożenia działalności branża ta z dnia na dzień odczuła efekt pandemii.
- Można przypuszczać, że negatywne nastroje i prognozy przenoszą się z branż bardziej podatnych na branże silne, które wcześniej realizowały działalność w oparciu o wielkoskalowe kontrakty oraz własne bufory finansowe. Z kolei branże bardziej podatne będą z wolna oczekiwały odmrożenia i poprawy koniunktury.

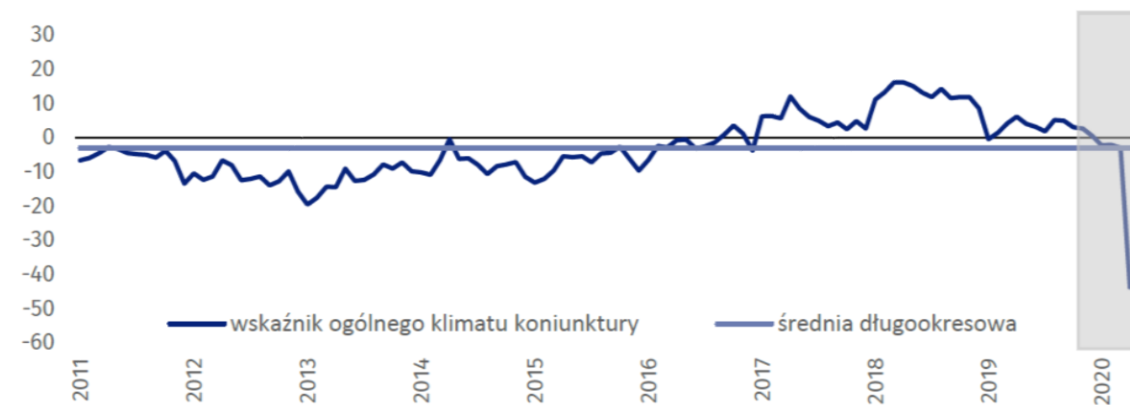
Handel hurtowy (wykres 3)

W kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtuje się na poziomie minus 48,2, tj. niższym niż w marcu br. (minus 6,5).

Handel detaliczny (wykres 4)

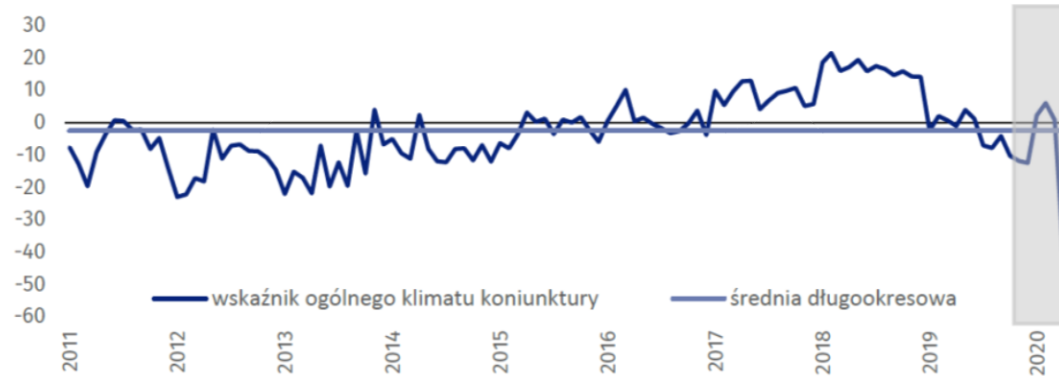
Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtuje się na poziomie minus 43,7, tj. niższym niż przed miesiącem (minus 2,9).

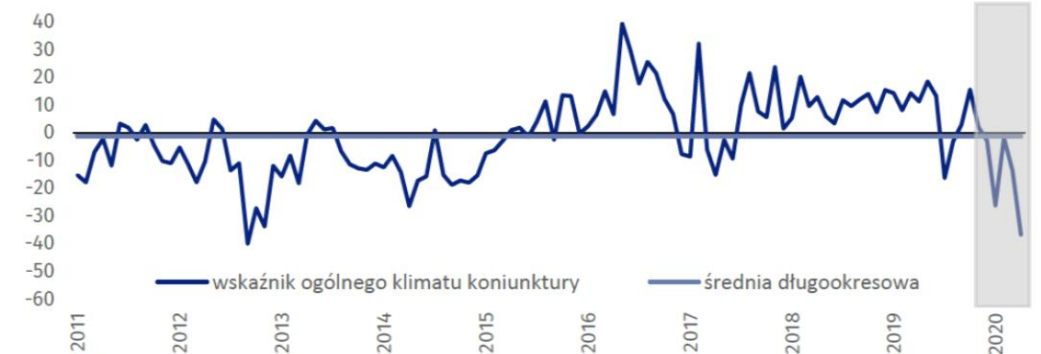
Transport i gospodarka magazynowa (wykres 5)

W bieżącym miesiącu wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtuje się na poziomie minus 40,5, tj. niższym niż w marcu br. (plus 0,9).

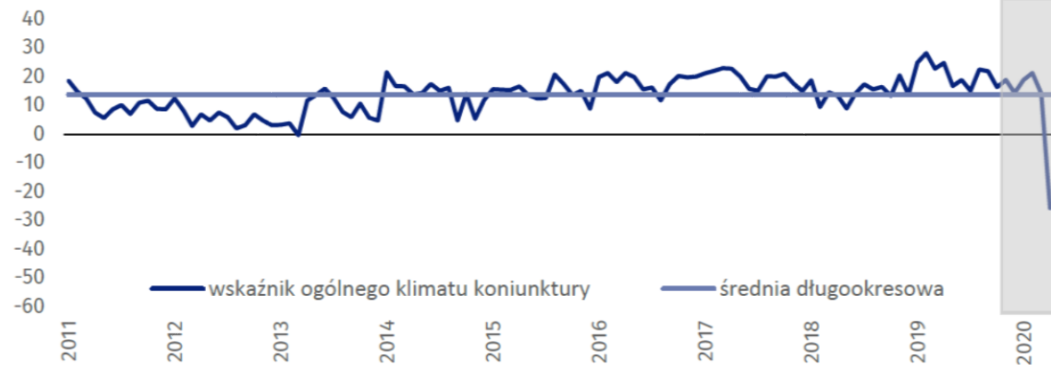
Zakwaterowanie i gastronomia (wykres 6)

W kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtuje się na poziomie minus 36,6, tj. niższym niż przed miesiącem (minus 13,5).

Informacja i komunikacja (wykres 7)

W bieżącym miesiącu wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtuje się na poziomie minus 25,7, tj. niższym niż przed miesiącem (plus 14,1).

Inne obserwacje w zakresie koniunktury

- Zniżkujące nastroje przedsiębiorców dotyczące koniunktury gospodarczej zapewne w pewnej części można traktować jedynie jako obawy. Jednak stan ten ma też swoje realne podwaliny, np. w kwietniowym badaniu GUS :
- około 50% firm wskazało, że pandemia ma poważne negatywne skutki dla ich działalności, a kolejna liczna grupa wskazała, że wręcz zagrażają one stabilności firmy;
 - w przetwórstwie przemysłowym prawie wszystkie badane firmy zadeklarowały w III i IV 2020 r. realizację działań zmniejszających negatywne skutki pandemii;
 - we wszystkich badanych branżach szacowano, że w IV 2020 r. skala zarówno zakupów (dostaw) jak i sprzedaży (do klientów) zmniejszy się o 30-40%, podobnie oceniano zmniejszenie inwestycji;
 - w IV 2020 r. w porównaniu z III znacząco zmalał odsetek firm które wskazują, że nie doświadczyły / nie oczekują zatorów płatniczych lub ich nasilenia (trzeba jednak mieć świadomość, że porównanie to jest obciążone dużym błędem – doświadczenie z III 2020 r. było respondentom znane, przewidywanie na IV 2020 r. jest mimo wszystko silnie subiektywne).
- Załamanie wskaźnika nastrojów jest naturalnym zjawiskiem w okresie zagrożenia, ponieważ reakcje przedsiębiorców i ich opinie są silnie uwrażliwione na trudności w biznesie. Oczekiwanie katastrofy gospodarczej jest naturalnym odruchem obronnym, który niekoniecznie potwierdzony jest rzeczywistymi trudnościami długookresowymi, a może wynikać z chwilowego przestoju w branży. W historii często dalsze oczekiwania boomu gospodarczego kończyły się rychłym kryzysem i odwrotnie – fatalne nastroje zwiastowały bliski koniec trudności.

Podmioty gospodarcze

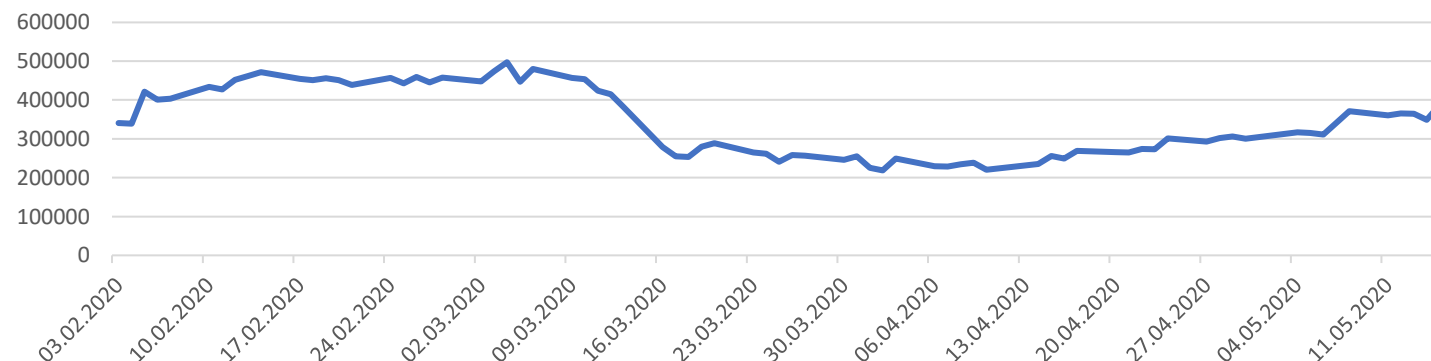
- Jakiegokolwiek wnioskowanie o zmianach liczby podmiotów gospodarczych na chwilę obecną wydaje się być obciążone bardzo dużym błędem. Całkowita ich liczba nie uległa zresztą zmianom w okresie II-IV 2020 r.
- Po pierwsze, przedsiębiorcy próbują dostosowywać się do zaistniałej sytuacji i za wszelką cenę testują swoje możliwości przetrwania. Po drugie, możliwość skorzystania z instrumentów tarczy antykryzysowej skłania przedsiębiorców do utrzymania prowadzonej działalności, nawet jeśli podlega(ła) ona zamrożeniu lub znacząco obniżył się poziom przychodów.
- Podobnie jak w przypadku bezrobocia, należy oczekiwać, że faktyczne zmiany w aktywności gospodarczej znajdą odzwierciedlenie w danych dopiero za kilka miesięcy.
- Można przyjąć, że symptomatyczny jest ciągły wzrost liczby podmiotów zawieszonych.

	II-2020	III-2020	IV-2020	III/II	IV/III
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	482718	483489	483961	100,16%	100,10%
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	346630	347186	347484	100,16%	100,09%
podmioty zawieszony	49386	51330	53814	103,94%	104,84%
podmioty nowo zarejestrowane	2768	2232	1350	80,64%	60,48%
podmioty wyrejestrowane	1689	1444	874	85,49%	60,53%

Mobilność

- W oparciu o dane z Katowickiego Inteligentnego Systemu Monitoringu i Analiz (KISMIA) dokonano analiz wielkości potoków ruchu pojazdów, które charakteryzują zachowania komunikacyjne nie tylko mieszkańców Katowic, ale też pozostałych dojeżdżających aglomeracji.
- Gwałtowny spadek ruchu odnotowano 16 III (o 35% mniejszy ruch względem średniej z II 2020 r.). Najniższe tygodniowe natężenie ruchu miało miejsce w okresie 6-10 IV (o 47% mniej względem II 2020 r.). Od tego momentu następuje sukcesywny, w miarę jednostajny wzrost liczby pojazdów.
- Spadek mobilności wynika przede wszystkim z ograniczenia aktywności społecznej i gospodarczej, a także przejścia na zdalny model pracy oraz kształcenia. Obecne wzrosty wynikają przede wszystkim z odmrażania kolejnych obszarów gospodarki.
- Udowodniona jest silna korelacja pomiędzy wielkością pracy przewozowej w transporcie towarowym oraz poziomem PKB, zarówno w odniesieniu ogólnokrajowym, jak i na poziomie lokalnym. Podobne, choć mniej silne zależności można wykazać pomiędzy mobilnością a poziomem gospodarczym. Uznanie odczytów wskaźnika mobilności jako wyznacznika kondycji lokalnej/regionalnej gospodarki wydaje się nieść optymistyczne przesłanie w związku z odradzaniem się procesów gospodarczych.

Dobowe natężenie ruchu pojazdów w punktach pomiarowych KISMIA

Negatywne skutki dla samorządów lokalnych

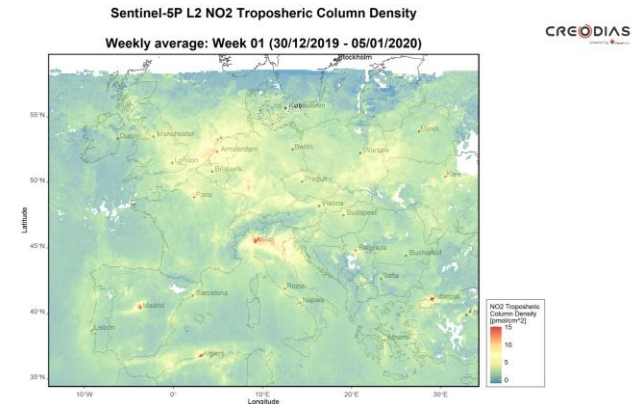
- **Funkcjonowanie w warunkach pandemii i po pandemii stanowi wielkie wyzwanie dla samorządów lokalnych. To one zapewniają większość podstawowych usług publicznych oraz muszą borykać się z rozwiązywaniem skutków bieżących problemów na lokalnych rynkach pracy. Natomiast ich budżety ulegać będą zmniejszeniu ze względu na m.in.:**
- **przesunięte w czasie, a następnie długookresowo zmniejszone wpływy z PIT i CIT,**
 - **mniejsze wpływy z opłat i podatków lokalnych,**
 - **mniejsze przychody z czynszów za lokale komunalne i dzierżawę nieruchomości,**
 - **mniejsze przychody z publicznego transportu zbiorowego.**
- **Negatywnie przełoży się to nie tylko na inwestycje strategiczne w gminach miejskich i wiejskich, ale również na poziom finansowania bieżących zadań, których standard świadczenia nie jest regulowany przepisami, np. z zakresu kultury, sportu czy zagospodarowania przestrzeni publicznych.**

Słabe sygnały

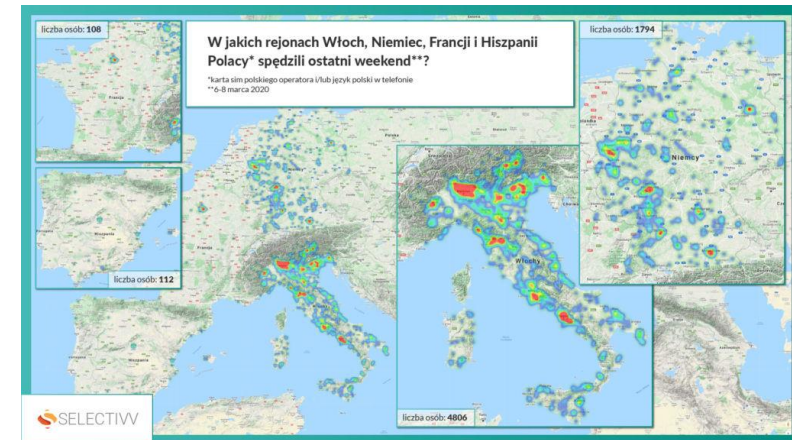
- **Pomimo trudności w funkcjonowaniu gospodarki, pojawiły się też liczne oznaki zmiany podejścia do klienta oraz do zakresu oferowanych produktów i usług.**
- **Mamy do czynienia z widoczną postawą proinnowacyjną przedsiębiorców i pracowników poszczególnych instytucji, która z jednej strony objawia się poszukiwaniem nowych nisz rynkowych, związanych z dywersyfikacją prowadzonej działalności, z drugiej uruchomieniem alternatywnych w stosunku do istniejących kanałów dystrybucji.**
- **Ograniczenia w handlu wielkopowierzchniowym spowodowały wzrost zainteresowania konsumentów korzystaniem z lokalnych sklepów, które sprawnie uatrakcyjniły swoją ofertę aby zaspokoić popyt.**
- **Czas zweryfikuje, na ile w ten sposób uda się odbudować lojalność klientów wobec tzw. przedsiębiorców z sąsiedztwa.**
- **Odczuwalne staje się zastąpienie towarów pozyskiwanych na globalnych rynkach ich lokalnymi odpowiednikami, co będzie skutkowało przywróceniem ich znaczenia i marki w układzie ogólnokrajowym, doprowadzając do odrodzenia się koncepcji podejścia globalnego w miejsce modelu relacji globalnych.**
- **Już dziś widoczny jest również dryf aktywności gospodarczej pomiędzy branżami, np. zdalna praca hamuje rynek najmu powierzchni biurowych, ale jednocześnie sprzyja rozwojowi branży IT w zakresie rozwiązań komunikacyjnych; firmy oszczędzają na ograniczeniu kosztów lokalowych i pracownicy na dojazdach do pracy, a środki te z pewnością zostaną spożytkowane na inne cele – rozwój w firmach oraz konsumpcję w gospodarstwach domowych.**

Zagadnienia badawcze istotne z perspektywy gospodarki regionalnej

- Rezyliencja (zdolność do odbicia po gwałtownym negatywnym impulsie) miast i gmin województwa śląskiego w realiach pandemii i po pandemii.
- Analiza dynamiki odmrażania procesów gospodarczych i społecznych, prowadzona z wykorzystaniem narzędzi big data i informacji przestrzennej – tj. badania: mobilności, poziomów zanieczyszczeń, miejsc gromadzenia się ludności itp.
- Poziom tzw. luzów organizacyjnych, w tym w szczególności zasobów finansowych o charakterze buforowym (rezerwowym) w przedsiębiorstwach w regionie.
- Badania zachowań nabywczych gospodarstw domowych, w tym ze względu na ocenę możliwości wystąpienia efektu rygla i jego konsekwencji.

Przykład analizy big data. Źródło: <https://creodias.eu/covid-19>

Przykład analizy big data. Źródło: <https://selectivv.com/sytuacja-podczas-covid-19-na-podstawie-danych-z-mobile/>

ŚLĄSKIE
= ORUM
EKSPER
TÓW =

Województwo
Śląskie